

Almindelige bemærkninger til forslag til lov om universiteter (universitetsloven)

En styrkelse af universiteternes uddannelse, forskning og samspil med omverdenen vil medvirke til det danske samfunds fortsatte vækst og velfærd. En reform af landets universiteter indgår i den sammenhæng som en central del af en samlet reform af det danske viden- og innovationssystem, som også omfatter blandt andet en reform af forskningsrådssystemet og sektorforskning.

Dette lovforslag er et centralt bidrag til at give bedre muligheder for at indfri Danmarks potentiale i den internationale videnskabsøkonomi. Hvis samfundet skal prioritere flere ressourcer til universiteternes forskning og uddannelse, må der skabes en større åbenhed om og tillid til en ansvarlig og fagligt effektiv udnyttelse af midlerne.

Målet med lovforslaget er derfor at give universiteter bedre forudsætninger og muligheder for at foretage tværgående og strategiske prioriteringer af deres samlede uddannelses-, forsknings- og formidlingsindsats samt samfundets mange, komplekse og hastigt foranderlige behov. En række af de centralt fastsatte regler, der begrænser universiteternes muligheder for at træffe strategiske beslutninger og fastlægge fokuserede handleplaner, skal ophæves.

Det er nu, at en ny udvikling skal sættes i gang. Det er nødvendigt, sådan at nye strukturer er implementeret, når næste store generationsskifte i dansk forskning finder sted inden for ganske få år. Her skal der være etableret endnu mere attraktive forskningsmiljøer og bedre forskningsvilkår – ellers kan Danmark ikke fastholde og tiltrække de bedste unge forskertalenter fra ind- og udland. Alternativt er der en risiko for et fald i forskningens kvalitet og relevans, og der kan blive forskningsområder, hvor Danmark enten ikke længere kan være med i front eller ikke opdyrker ny forskning. Det vil reducere universiteternes betydning som centrale viden- og kulturbærende institutioner for hele det danske samfund.

Ungdomsårgangene begynder fra 2006 atter at vokse. Det vil betyde en forventning om et øget behov for

universitetsuddannelse. Tilsvarende må behovet for forskningsbaseret efter- og videreuddannelse forventes at blive ved med at vokse. Universiteterne skal være med til at sikre gode og relevante tilbud inden for efter- og videreuddannelse og dermed bidrage til at opfylde regeringens målsætning om uddannelse for alle af høj kvalitet. Det er derfor også nu, at der skal gennemføres en studiereform, der kan udvikle uddannelsernes kvalitet og deres relevans for en ny generation af unge med andre ønsker og forventninger. I den forbindelse er en høj kvalitet og relevans i forskningen og attraktive uddannelser afgørende – også for at kunne tiltrække flere studerende fra udlandet til de danske universitetsuddannelser.

Lovforslaget indebærer en reform af det danske universitetssystem og omfatter universiteternes opgaver, forpligtelser, ledelse, institutionsform og styring fra centralt politisk og administrativt niveau.

Med udgangspunkt i et bredt funderet ønske om udvikling og forandring på de danske universiteter er det et selvstændigt mål at fastholde, at universiteterne har fagligt selvstyre og er uafhængige af særinteresser. Universiteterne skal værne om forskningsfriheden og om videnskabsetikken. Ledere på alle niveauer skal have faglig og ledelsesmæssig legitimitet, og studerende skal fortsat påvirke og have stor indflydelse på uddannelse, undervisning og egne studieforhold.

Det er tilsvarende et mål og en forudsætning for forandring at styrke universiteternes ledelse og øge universiteternes beslutnings-, handle- og udviklingskraft. Styrket ledelse skal kombineres med øget frihed fra central statslig styring – især på uddannelsesområdet. Kvaliteten i forskning og uddannelse skal fortsat være på højeste internationale niveau til gavn for de studerende og hele samfundet. Det er afgørende, at universiteternes prioriteringer styrkes og synliggøres for hele samfundet. I den forbindelse er det centralt, at der sikres en endnu bredere formidling, anvendelse og udvikling af universiteternes viden og kompetencer mellem universiteterne og deres samarbejdspartnere.